

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СХІДНОЇ І СЛОВ'ЯНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ
Кафедра китайської філології

Курсова робота
з китайської філології
на тему:

**ВЕРБАЛІЗАЦІЯ КОНЦЕПТУ «БАГАТСТВО» В КИТАЙСЬКІЙ
ЛІНГВОКУЛЬТУРІ (НА МАТЕРІАЛІ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ ЧЕН'ЮЙ)**

Студентки групи пкит06-19
факультету східної і слов'янської філології
денної форми здобуття освіти

Освітньої програми:

Китайська література та переклад,
західноєвропейська мова

Спеціальності 035 Філологія

Спеціалізації 035.065 Східні мови та
літератури (переклад включно),

перша – китайська

Булавської Анастасії Борисівної

Науковий керівник:

Нижегородцева Альона Олегівна

Національн а шкала Кількість балів Оцінка ЄКТС	
---	--

Київ – 2023

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРИТИЧНІ УМОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ КОНЦЕПТУ	6
1.1. Концепт як основне поняття лінгвокультурології: визначення та класифікація.....	6
1.2. Концепт в різних напрямках лінгвістичної науки.....	10
1.3. Методологічні засади дослідження концептів у сучасній лінгвістиці.....	12
Висновки до розділу 1	15
РОЗДІЛ 2. ДОСЛІДЖЕННЯ КОНЦЕПТУ «БАГАТСТВО» В КИТАЙСЬКІЙ ЛІНГВОКУЛЬТУРІ НА МАТЕРІАЛІ ЧЕН'ЮЙ	18
2.1. Концепт «багатство» в китайській лінгвокультурі: опис та аналіз.....	18
2.2. Дослідження одиниць фразеологічного рівня, що формують асоціативно-семантичне поле концепту багатство у сучасній китайській мові.....	24
2.3. Аналіз вживання фразеологізмів чен'юй, що відносяться до концепту «багатство» у китайській мові.....	28
Висновки до розділу 2	33
ВИСНОВКИ	34
论文摘要	36
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	37

ВСТУП

Курсова робота присвячена вивченню концепту «багатство» в китайській лінгвокультурі на матеріалі чен'юй. «Багатство» як соціальне явище має важливе значення у культурі будь-якої нації, в тому числі і китайської. Дослідження концепту «багатство» в китайській лінгвокультурі дає змогу краще зрозуміти культурні та соціальні аспекти в китайському суспільстві.

Концепт багатства в китайській лінгвокультурі - це складний і мінливий феномен, який має велике значення для розуміння культурних та соціальних аспектів життя китайського народу. Цей концепт проявляється в різних контекстах китайської мови, від загальних понять до конкретних слів і фраз, що вживаються у повсякденному житті.

Метою даного дослідження є розкриття концепту «багатство» в китайській лінгвокультурі на прикладі фразеологізмів чен'юй, а також аналіз вживання цих слів та фраз в контексті культурного та соціального значення. Це дозволить докладно проаналізувати концепт «багатство» та зрозуміти його значення. Поставлена мета передбачає вирішення наступних завдань:

- Дослідження теоретичних основ концепту «багатство» в китайській лінгвокультурі;
- Визначення методів дослідження концептів в лінгвокультурології та їх застосування для аналізу концепту «багатство» в китайській лінгвокультурі;
- Вивчення вживання чен'юй, що відносяться до концепту «багатство» у китайській мові;
- Опис та аналіз концепту «багатство» в китайській лінгвокультурі за допомогою концептуального методу.

В цілому, дане дослідження може стати важливим доповненням до нашого розуміння

культури та мови китайського народу, а також внести вагому наукову та практичну вагу у контексті міжнародних відносин та культурного діалогу.

Актуальність теми роботи полягає в її спрямованості на вивчення концепту «багатство» в китайській лінгвокультурі на матеріалі чен'юй. Аналіз цього концепту є особливо важливим у сучасному світі, де культурна різноманітність набуває все більшої ваги в економічній, соціальній та політичній сферах. Актуальність теми дослідження також підсилюється використанням концептуального аналізу, що в свою чергу дозволить більш глибоко та повноцінно розуміти цей концепт та використовувати його в міжкультурних комунікаціях.

Об'єктом дослідження є концепт «багатство» в китайській лінгвокультурі на матеріалі фразеологізмів чен'юй.

Робота дозволяє провести комплексне дослідження теми, охопити різні особливості і аспекти вивчення **предмета дослідження**, вербалізації концепту «багатство», та отримати повну картину досліджуваного явища.

Наукова новизна полягає у тому, що в роботі представлено новий підхід для встановлення концепту «багатство» в китайській лінгвокультурі на матеріалі фразеологізмів чен'юй. Дослідження концептів у різних мовах та культурах стало популярним нещодавно, і наразі багато концептів вивчається вже з різних культурних перспектив, проте дослідженню концепту «багатство» приділено недостатньо уваги. У цьому дослідженні застосовується метод концептуального аналізу, який дозволяє систематично вивчити концепт «багатство» з точки зору культурних особливостей та специфіки мови, в якій він функціонує. Дослідження проводиться на матеріалі фразеологізмів чен'юй, які є одним з найважливіших спадщин класичної китайської літератури.

Матеріалом дослідження слугують фразеологізми чен'юй. Джерелами матеріалу є фразеологічні словники, он-лайн словники, збірки чен'юй. Для досягнення мети та виконання поставлених завдань ми **використали такі методи:**

метод суцільної вибірки, концептуальний аналіз, типологічний аналіз, лексикографічний аналіз та лінгвокультурологічний аналіз.

Практичне значення роботи полягає в тому, що результати нашої роботи можуть бути корисні для фахівців у галузі міжкультурної комунікації, перекладу, культурології та інших галузей, пов'язаних з Китаєм та китайською мовою. Крім того, результати дослідження можуть бути використані для розробки більш ефективних програм навчання китайської мови та культури для іноземних студентів, що зацікавлені в вивченні китайської мови та культури. Отже, дане дослідження є важливим для розуміння особливостей концепту «багатство» в китайській лінгвокультурі та може бути корисним для подальших досліджень у галузі лінгвокультурології.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ КОНЦЕПТУ БАГАТСТВО

1.1. Концепт як основне поняття лінгвокультурології

Концепт є одним з основних понять лінгвокультурології, він досліджується в контексті зв'язку мови та культури. Концепт представляє собою складну лінгвістичну одиницю, яка включає в себе поняття, ідеї, знання про світ, культуру, соціальні норми, цінності, ставлення до світу тощо.

Концепти досліджуються як внутрішні моделі світу, які відображають культурну спадщину народу. При цьому концепт є не лише мовною одиницею, а й соціальною та культурною.

Дослідження концепту здійснювалися багатьма відомими філософами та лінгвістами від давніх часів до сьогодення. Одним із перших, хто вивчав концептуальні аспекти мови, був античний грецький філософ Аристотель. У своїх творах "Категорії" та "Метафізика" він висловлював ідеї про уявлення та поняття, що стали першими кроками в розвитку концептуальної лінгвістики.

Інший відомий філософ, Рене Декарт, також відіграв важливу роль у розвитку концептуальної лінгвістики. У своїй праці "Розмишлення про перше філософське" він обговорював роль понять та їх взаємозв'язок зі словами та мовою в цілому.

Перше відоме визначення концепту відноситься до XVII століття і було запропоноване філософом та математиком Джоном Локком. У своїй праці "Дослідження про людський розум" він визначив концепт як "універсальне поняття у розумінні того, що воно може застосовуватися до будь-якого предмета, що має спільні ознаки з іншими предметами". Лок, Дж. (1690).

В лінгвокультурології виділяють декілька рівнів концептів: базовий рівень, що містить загальні культурно-історичні концепти, такі як «час», «простір», «людина», тощо; інтермедіальний рівень, на якому концепт зв'язується з іншими областями

культури, наприклад, з мистецтвом, релігією, філософією; та концепти певної сфери життя, які містять специфічні для неї концепти.

Концепт вивчається в лінгвокультурології як важлива категорія, яка дає можливість зрозуміти специфіку культури, її особливості та відмінності від інших культур. Дослідження концептів дозволяє з'ясувати та проаналізувати національні традиції, цінності, стереотипи поведінки, особливості світосприйняття та інше.

У лінгвокультурології концепт розглядається як унікальний елемент національної культури, що відображає спосіб мислення та сприйняття дійсності представниками певної культури. Концепти розглядаються як універсальні, але водночас і унікальні елементи національної ментальності, що відображають національні особливості світогляду, ціннісних орієнтацій, культурних традицій та інших аспектів життя народу.

У характеристиці концепту зазначається, що він є ментальним утворенням, що відображає об'єктивний світ та складається з різних аспектів явищ, що існують навколо нас. Крім того, концепт має широкий зміст, який можна передати за допомогою слів у конкретній мові.

Концепти можуть бути представлені як словами, так і невербальними засобами комунікації (жестами, мімікою, музикою, танцями, мистецтвом тощо). Лінгвокультурологічне дослідження концептів передбачає аналіз та опис їхньої структури, значення та функції в мові та культурі народу.

В роботі Бенджаміна Лі Уорфа "Мова, думка та реальність: вибрані праці" (1956) розглядається зв'язок між мовою та культурою. Уорф стверджує, що мова визначає нашу сприйнятливість та розуміння світу, в якому ми живемо. Він розглядає мову як засіб формування наших понять про світ, а також про взаємодію людей між собою та з оточуючим середовищем.

Уорф аргументує, що мова не просто відображає наші думки та реалії, але й впливає на наші мислення та сприйняття світу. Він називає цей ефект "лінгвістичним впливом", який включає в себе вплив мовної структури та граматики на наше мислення та сприйняття.

Таким чином, Уорф вказує на тісний зв'язок між мовою та культурою. Мова відображає культурні норми, цінності та переконання, а також формує їх в процесі взаємодії зі своїми користувачами. Цей зв'язок між мовою та культурою є важливим аспектом вивчення лінгвістики та культурології.

Значення концепту в мові може бути відображено за допомогою лексичних одиниць, які його репрезентують. Наприклад, український концепт «гостинність» може бути виражений за допомогою лексичних одиниць «пригощати», «гостелюбивість», «зустрічати з відкритим серцем» і тд.

Одним з основних завдань лінгвокультурології є розкриття національних концептів в різних мовах та культурах, а також порівняння їхнього значення та функцій. Це дозволяє краще зрозуміти національні особливості сприйняття світу та поглиблювати міжкультурне розуміння.

Основне у лінгвокультурологічному підході до концепту полягає в тому, що він вважається найбільш базовою одиницею етнокультури. Концепт відрізняється від інших одиниць, які досліджуються в лінгвокультурології, своєю ментальною природою. Оскільки свідомість поєднує мову та культуру взаємодії, будь-яке лінгвокультурне дослідження має когнітивний аспект. Концепт є головною одиницею лінгвокультурології, в якому виділяються ціннісна, образна та понятійна складові

1. Понятійна складова - це частини концепту, які описують його логічну та раціональну сторону. Вона включає в себе визначення, характеристики та властивості об'єкта.

2. Ціннісна складова - це частини концепту, які описують його емоційну та оцінну сторону. Цінності пов'язані з тим, як люди оцінюють, цінують та використовують об'єкт.

3. Образна складова - це частини концепту, які описують його візуальну, звукову та сенсорну сторону. Образи можуть бути викликані словами, відчуттями, зображеннями, ароматами тощо.

Наприклад, в китайській культурі поняттєва складова концепту «чай» описує напій, який зазвичай приготується шляхом залиття киплячої води на листя чайного куща. В Китаї також існує багато різних сортів чаю, які можуть варіюватися за смаком та властивостями.

Ціннісна складова концепту чай у китайській культурі відображає його важливе місце в соціальному житті. Він є символом гостинності та поваги до гостя, а також знаком дружби і взаєморозуміння. Чайні церемонії є важливими подіями, які часто супроводжуються розмовами про філософію та життєві цінності.

Щодо образної складової, у китайській культурі існує багато образів пов'язаних з чаєм. Наприклад, чай як символ злагоди та рівноваги. Чай має властивість заспокоювати і розслабляти, що допомагає знайти баланс у житті та дійти до злагоди з собою та світом.

У лінгвокультурології концепти досліджуються на різних рівнях, таких як мова, література, мистецтво, фольклор, звичаї та традиції. Дослідження концептів дозволяє зрозуміти особливості культури, її цінності, традиції та ідеологію.

Концепт як основне поняття лінгвокультурології є важливим для розуміння різних культур та сприйняття людьми різних країн та національностей. Концепти можуть мати різні значення та інтерпретації в різних культурах, і це важливо враховувати при вивченні іноземних мов та культур.

1.2. Концепт в різних напрямках лінгвістичної науки

Слово «концепт» української мови є запозиченням з латинської мови «conceptus» та перекладається як «поняття». Однак, в сучасній лінгвістиці існує багато різних тлумачень та інтерпретацій цього терміну.

Концепти досліджуються в різних галузях мовознавства, таких як лінгвокультурологія, когнітивістика, семантика, лінгвофілософія, психолінгвістика та інші. Таке широке використання терміна в наукових дослідженнях пояснюється потребою в новому тлумаченні терміна «поняття», яке розглядалося традиційно як абстракція окремих чуттєвих ознак та об'єктів на рівні загального, одиничного й особливого.

Концепти стали ключовим терміном в сучасній мовознавчій парадигмі та використовуються як базовий термін у багатьох працях. Розуміння суті концепту та його змісту є предметом різноманітних підходів у мовознавстві, а також його процедури аналізу. Оскільки концепт є категорією мисленнєвою, неспостережуваною, то це дає великий простір для його тлумачення. Категорія концепту з'явилась у дослідженнях філософів, логіків, психологів та культурологів, що призвело до його різноманітної інтерпретації.

У лінгвістиці концепт досліджується як елемент когнітивної лінгвістики, де він є базовим поняттям в описі як мовних, так і позамовних феноменів. Концепт також є об'єктом дослідження лексикології, де його розглядають як набір семантичних, стилістичних, граматичних та прагматичних характеристик, які відображаються в мовному матеріалі. Концепт досліджується з точки зору лексичної системи мови, де розглядається, яким чином концепт відображається в лексичних одиницях. Роман Якобсон у своїй книзі "Мова та функції мови" (1971) досліджує функції мови та їхній вплив на мовленнєву поведінку людини. Він також розглядає концепти як одиниці мовленнєвого виразу та розуміє їхню важливість у формуванні значення слів.

У лінгвокультурології концепт є головним об'єктом дослідження. Досліджуючи концепти, лінгвокультурологи вивчають національну культуру та визначають специфічні особливості мовленнєвої практики кожної культури.

Едуард Сапір у своїй книзі "Етнолінгвістика" (1929) досліджує взаємозв'язок між культурою та мовою. Він підкреслює, що кожна культура має свою власну мову, яка відображає її уявлення про світ. Він також звертає увагу на те, що мова може впливати на спосіб мислення людей, що в свою чергу впливає на формування концептів.

У прикладній лінгвістиці концепти досліджуються як важливі елементи при перекладі та вивченні іноземних мов. Концепти використовуються при перекладі текстів з однієї мови на іншу, де їх необхідно адекватно передати та зберегти національно-культурні особливості тексту. Також концепт досліджується в рамках прикладної лінгвістики, як наприклад, в маркетингу, де він допомагає розуміти, як споживачі сприймають рекламу та як ефективно її створювати.

Також концепт вивчається в контексті соціолінгвістики, де він є важливим інструментом в дослідженні соціальних та культурних аспектів мовлення. Досліджуючи концепти, соціолінгвісти вивчають соціальні фактори, які впливають на мовлення, та визначають специфічні особливості мовленнєвої практики в різних соціальних групах (Дюранті, А. 1997).

Крім того, концепт використовується в перекладознавстві, де він є важливим для розуміння та відтворення культурних особливостей тексту.

У семантиці концепт вивчається як одиниця значення слів і виражень, аналізуючи, як він відображається у структурі значення та які відтінки має його значення.

Когнітивна лінгвістика вивчає концепт з точки зору когнітивних процесів, які відбуваються у людини при сприйнятті, збереженні та використанні інформації, що пов'язана з концептом. Згідно з лінгвокогнітивним підходом, «концепт» є ментальним або психічним ресурсом свідомості, який відображає знання і досвід людини, та є оперативною змістовною одиницею пам'яті, ментального лексикону, концептуальної системи мови та картини світу, що відображена в людській психіці.

У культурології концепт розглядається як частину культурного досвіду та відображення ціннісних орієнтацій народу. Вивчення концепту дозволяє краще зрозуміти культурну ідентичність народу та особливості його сприйняття світу.

Якщо говорити про розуміння поняття «концепт» у сучасному мовознавстві, можна виділити три основні підходи (Едуард Сапір, 1921).

Лінгвістичний підхід розглядає концепт як мовну одиницю, що має свої властивості та ознаки. За такого підходу, концепт є ментальним утворенням, що закодоване у мові та відображає думки та уявлення людини про світ. Цей підхід акцентує увагу на тому, як мова відображає концепти в різних культурах та мовах (Роман Якобсон, 1960).

Культурологічний підхід вважає концепт як частину культурного середовища та культурного коду. Концепт в цьому підході розглядається як продукт культурного досвіду та національного менталітету. Однак, відмінності в культурному коді можуть приводити до того, що концепти, які мають різне значення в різних культурах, можуть бути сприйняті по-різному (Рейкс Хасан, 2010), (Едуард Сапір, 1921).

Когнітивний підхід розглядає концепт як ментальну модель, яка дозволяє людині сприймати та розуміти довкілля. Цей підхід зосереджується на тому, як людина сприймає та організовує знання про світ у своєму розумінні. Концепти в цьому підході розглядаються як суб'єктивні уявлення про світ, які залежать від індивідуальних особливостей сприйняття (Джордж Лакофф, 1980), (Джон Ленніхан, 1993).

1.3. Методологічні засади дослідження концептів в сучасній лінгвістиці

Дослідження концептів передбачає інтерпретацію значення конструкцій, які відображають різні аспекти концептів, виявлення спільних характеристик та узагальнення цих особливостей. Крім того, дослідження передбачає виділення

концептуальних структур, когнітивних моделей і мовних схем актуалізації досліджуваних концептів в порівнюваних мовах .

Для опису концепту в його синхронному стані необхідно вивчення репрезентацій концепту в лексико-семантичних системах мов, доповнене аналізом результатів асоціативних експериментів та вивченням дискурсивного функціонування слів. Цей аналіз дозволяє виявити, який зміст вкладають носії тієї чи іншої мови в ті чи інші поняття, а також виявити зв'язки між концептами в концептуальній системі носіїв мови. Асоціативні експерименти дають можливість виявити найбільшу кількість актуальних ознак концепту, які відображають сучасний стан свідомості.

Основні кроки семантико-когнітивного дослідження концепту включають:

- Побудова номінативного поля концепту;
- Аналіз семантики мовних засобів, що належать до номінативного поля концепту;
- Когнітивна інтерпретація опису семантики мовних засобів та виявлення когнітивних ознак, які утворюють концепт як ментальну одиницю;
- Опис змісту концепту у вигляді переліку когнітивних ознак.

Моделювання концепту передбачає опис його макроструктури, категоріальної структури та польової організації. Підсумком моделювання є словесне або графічне представлення змісту концепту у вигляді польової структури (Метод ідентифікації лінгвістичної метафори: від MIP до MIPVU" авторів Г. Стін, А. Дорст, Й. Германс, А. Каал та інші, 2010).

Польова організація - це взаємозв'язок між концептом та його навколишнім середовищем, яке включає інші концепти, терміни, інформаційні зв'язки та контекст. У когнітивній лінгвістиці польова організація вважається важливим аспектом вивчення концептів, оскільки вона допомагає розуміти взаємозв'язки та взаємодії між концептами у конкретному контексті. Польова організація може бути зображена у

вигляді графічної схеми, що ілюструє взаємозв'язки між концептами та їх взаємодію з оточенням.

Для опису концепту за допомогою семантики використовуються традиційні та експериментальні методи опису значень, а результати проходять когнітивну інтерпретацію.

Всі результати опису семантики мовних засобів, що належать до номінативного поля концепту, можуть бути використані в описі концепту, залежно від цілей дослідження (наприклад, максимально повний опис або опис основних рис концепту). Побудова номінативного поля концепту включає ідентифікацію та опис сукупності лінгвістичних засобів, які використовуються для номінації концепту та його характеристик. Для досягнення повного опису концепту, який є значущим для певної культури, необхідно вивчати найбільш повний набір засобів, які використовуються для його вираження.

Номінативне поле - це множина слів, які можуть вживатися для позначення певного концепту, який визначається в мовленні. Це поняття було введене американським лінгвістом Кеннетом Пайком у його праці "Language in Relation to a Unified Theory of the Structure of Human Behavior" (1954). Він вважав, що слова, які використовуються для позначення певного концепту, утворюють певну множину, яку можна назвати номінативним полем.

Пізніше це поняття розвинули такі науковці, як Івен Таліян, Джордж Лакофф та Мішель Фуко. Так, Івен Таліян у своїй праці "Naming and Necessity" (1972) використовував поняття номінативного поля для опису структури назв. Він стверджував, що існує певна множина слів, які можуть бути використані для позначення об'єкта або істоти, і ця множина утворює номінативне поле.

Для встановлення ядра номінативного поля можна скористатися різними методами, такими як синонімічне розширення ключового слова з використанням словників синонімів і фразеологічних словників, аналіз контекстів, в яких номінується досліджуваний концепт (наприклад, художніх або публіцистичних

текстів), виписування будь-яких номінацій досліджуваного концепту (включаючи оказіональні, індивідуально-авторські та описові), витягування номінацій видових різновидів денотата концепту та окремих його ознак з текстів, а також аналіз сполучуваності лексем, що об'єктивують концепт в мові, для виявлення його складових.

Встановлення ядра номінативного поля - це складний процес, який включає в себе дослідження семантики та використання лінгвістичних інструментів для виявлення спільних ознак у словах, що належать до даного поля.

Одним з підходів до встановлення ядра номінативного поля є методологія семантико-когнітивного дослідження концепту, запропонована Г. Стіном та його колегами у статті "From linguistic form to conceptual structure: metaphorical and cultural aspects in the analysis of kinship terms" (1996).

За цією методологією, ядро номінативного поля можна встановити, здійснивши наступні кроки:

1. Визначення головного концепту, що об'єднує слова, що належать до поля.
2. Побудова номінативного поля, тобто перелік слів, які можуть належати до поля, та їх відносин.
3. Аналіз семантики мовних засобів, що належать до номінативного поля, з метою виявлення спільних ознак та відмінностей між ними.
4. Визначення ядра поля шляхом виявлення найбільш суттєвих та стійких ознак, що характеризують головний концепт поля.
5. Опис ядра поля та відповідних лексичних одиниць, які її складають, з використанням теоретичних підходів семантико-когнітивної лінгвістики.

Висновки до розділу 1

У даній теоретичній частині ми детально розглянули концепт як основне поняття лінгвокультурології, визначили його значення в мові та культурі, проаналізували ключові підходи до його вивчення, розкрили складові та рівні концептуального дослідження. Також була описана категорія концепту в різних напрямках лінгвістичної науки. Методика концептуального аналізу та його етапи також були проаналізовані, ми з'ясували, що таке моделювання концепту та які воно має цілі.

1. Концепт являє собою важливу лінгвістичну одиницю, яка досліджується в контексті зв'язку мови та культури. Вивчення концепту дозволяє розуміти ментальні моделі світу, відображені в культурі та мові, а також сприяє розумінню культурних та соціальних цінностей. Розробка методики концепту та моделювання концепту дозволяє більш детально вивчати складові та рівні концептуальної системи, їх взаємозв'язки та особливості функціонування. Таким чином, дослідження концепту важливе не тільки для лінгвістики, а й для різних наукових дисциплін, що займаються вивченням культури та соціальних явищ.

2. Концепти в мові та культурі мають велике значення, оскільки вони відображають основні уявлення, цінності та ідеї народу. Крім того, концепти можуть бути передані не тільки словами, а й за допомогою невербальних засобів комунікації, що робить їх особливо важливими для розуміння культурного контексту. Мова є головним свідком історії та культури народу, тому вивчення концептів дозволяє краще зрозуміти культурне та історичне середовище, в якому мова розвивається. Значення концепту в мові може бути відображено через лексичні одиниці, які репрезентують даний концепт.

3. Концепт є багатовимірним смисловим утворенням, яке включає в себе понятійну, ціннісну та образну складові. Понятійна складова описує логічну та раціональну сторону концепту, включаючи визначення, характеристики та властивості об'єкта.

Ціннісна складова описує емоційну та оцінну сторону концепту, включаючи цінності, пов'язані з оцінкою та використанням об'єкта. Образна складова описує візуальну, звукову та сенсорну сторону концепту, включаючи образи, які можуть бути викликані словами, відчуттями, зображеннями, ароматами тощо.

4. Концепт досліджується в різних галузях мовознавства, таких як лінгвокультурологія, когнітивістика, семантика, лінгвофілософія, психолінгвістика та інші. У лінгвокультурології концепт є головним об'єктом дослідження, а в прикладній лінгвістиці використовується як важливий елемент при перекладі та вивченні іноземних мов. Концепт також вивчається в контексті соціолінгвістики, перекладознавства, семантики та когнітивної лінгвістики. Кожна з галузей мовознавства досліджує концепт зі своїх специфічних позицій, вивчаючи його різні аспекти та відображаючи взаємозв'язки концепту з мовою, культурою та мисленням людини.

5. Концепт - це явище, що має різні тлумачення в залежності від підходу, який використовується. У лінгвістичному підході концепт розуміється як потенціал значення слова з усіма його конотативними елементами, у когнітивному підході - як ментальна одиниця, яка дозволяє нам розуміти світ, а в культурологічному підході - як базова одиниця культури, що передає культурну інформацію. Вивчення концепту може бути корисним для розуміння культурних відмінностей та способів сприйняття світу.

6. Для опису концепту необхідно провести семантико-когнітивне дослідження, що включає побудову номінативного поля концепту, аналіз семантики мовних засобів, що належать до цього поля, когнітивну інтерпретацію семантики цих засобів та виявлення когнітивних ознак, які утворюють концепт як ментальну одиницю. Результати асоціативних експериментів та дискурсивне функціонування слів також

можуть бути використані для вивчення концепту та його зв'язків в концептуальній системі мови.

РОЗДІЛ 2. ДОСЛІДЖЕННЯ КОНЦЕПТУ «БАГАТСТВО» В КИТАЙСЬКІЙ ЛІНГВОКУЛЬТУРІ НА МАТЕРІАЛІ ЧЕН'ЮЙ

2.1. Концепт «багатство» в китайській лінгвокультурі: опис та аналіз

Концепт вербалізується словом. Концепт "багатство" відображає національну картину світу, яку можна розглядати в межах суспільства з його власною культурою та історією. Для дослідження концептів використовуються різні методи, одним з яких є аналіз семантики мовних знаків. Відповідно до іноземних науковців, словникові визначення дають можливість зрозуміти сутність народної свідомості та особливості картини світу.

Концепт "багатство" формується на основі реального явища, яке стає об'єктом оцінки. Відмінності між культурами з фонетичним та ієрогліфічним типом письма відображаються в рівні об'єктивізації значень, що відображається в написанні ієрогліфів. З цього можна зрозуміти, що концепт "багатство" в китайській лінгвокультурі є складним та багатокomпонентним поняттям з різними параметрами (Liu, Y. 2010).

У китайській мові ієрогліфом, що позначає «багатство», є 富 (fù). Згідно з словником китайських ієрогліфів «说文解字», ієрогліф 富 складається з 宀 (даху) і 畐 (багатство). Ієрогліф 畐 включає три ключі: 一 (одиниця), 口 (рот) і 田 (поле). «Рот» позначає саму людину, а «поле» — те, за допомогою чого людина добуває собі харчування, що разом складає «багатство», оскільки за думкою древніх китайців найважливіше — задовольнити першочергові потреби. Таким чином, ієрогліф 富 буквально можна розуміти як «багатство, що зберігається під дахом». Вищезгаданий словник «说文解字» визначає цей ієрогліф як: «запас, резерв» (说文解字, 2001).

Проте сучасна китайська мова переважно складається зі слів, які складаються з двох ієрогліфів, оскільки китайці прагнуть до гармонії і парності у всьому, в тому числі й у мові. Ключовою лексичною одиницею сучасної китайської мови, що позначає «багатство», є 财富 (cáifù).

Розгляньмо ієрогліфи, що утворюють дане слово. Воно складається з двох морфем 财 (cái) і 富 (fù), кожна з яких може вживатися як самостійно, так і у поєднанні з іншими. Ієрогліф 财 визначається як: 金钱和物资 (гроші та матеріальні ресурси); ієрогліф 富 визначається як: 财产、财物多 (багатство, матеріальні та майнові цінності) або 充裕, 充足 (забезпечений, багатий). Кожна з морфем позначає матеріальні блага, але разом вони позначають абстрактне поняття «багатство» (1700 对近义词语用法对比, 2009).

Звернемось до словникових тлумачень 财富. Китайський словник «Сінхуа» визначає 财富 як: 具有价值的东西 (речі, які мають цінність). У «Словнику державної мови» (国语辞典) можна знайти таке визначення: 有价值或能满足人类所需的物品 (речі, які мають цінність або здатні задовольнити потреби людини). А визначення китайської онлайн-енциклопедії «百度百科» звучить як: 指具有价值的东西就称之为财富, 包括自然财富、物质财富、精神财富等 (Багатство — це речі, які вказують на цінність, включаючи природні, матеріальні, духовні багатства та інші). А відповідно до Великого китайського словника (汉语字典): 对人有价值的东西(речі, які мають цінність для людини.)

财富 використовується не тільки у повсякденному житті, але також у політиці, економіці та дипломатії. Зазвичай у цих сферах багатство означає матеріальні речі. Сукупність всіх матеріальних ресурсів, якими володіє суспільство, включає в себе всі накопичені продукти праці, а також природні ресурси. 即物质财富。指 社会所拥有的物质资料的总和。(包括一切积累的劳动产品和用于生产的自然资源)(百度解释辞典).

Аналізуючи ці визначення, можна виділити загальну ознаку — 有价值 (yǒu jiàzhí) (має цінність/являє цінність), яка присутня у всіх чотирьох визначеннях. Це дозволяє зробити висновок, що головною ознакою концепту «багатство» є «цінність» (价值). З цього випливає, що китайці відносять до багатства всі явища, речі та поняття, які мають для них певну цінність.

Лінгвокультурний концепт не може бути об'єктивований лише однією лексичною одиницею. У китайській мові концепт багатство може бути представлений:

✓ синонімами: 遗产, 宝藏, 充裕, 丰富, 豪华, 财富, 宝贵, 金玉, 富贵, 阔绰, 财产, 富裕, 富足, 宝贝, 珍宝, 财宝, 富有, 有钱;

✓ антонімами: 贫苦, 贫乏, 赤贫, 贫贱, 贫穷, 拮据, 困乏, 清贫, 穷乏, 穷困. Оскільки далеко не всі значення концепту входять до ядра його основного концептуального поля, проаналізувавши словникові статті синонімів, ми можемо виявити ті ознаки досліджуваного нами концепту, які знаходяться на периферії:

1. 宝藏 — скарби і багатства, що зберігаються, часто використовується з природними ресурсами (储藏的珍宝或财富, 多指矿产) (汉典).

2. 充裕 — в повному достатку, багатий (充足有余; 宽裕) (汉典)..

3. 丰富 — відноситься до багатих ресурсів або почуттів (вказує на багатство ресурсів або почуттів) (指资源丰富, 或者感情丰富) (汉典).

4. 豪华 — розкішний, відноситься або до життя, або до будівель, обладнання, прикрас (1) 生活; 2) 建筑、设备或装饰) (汉典).

5. 宝贵 — дуже цінний, рідкісний, дорогоцінний; сприймати як скарб, цінувати (1) 极有价值; 非常难得; 珍贵. 2) 当做珍宝看待; 重视) (汉典)

6. 金玉 — 1) золото або дорогоцінний камінь, обр.чудовий 2) цінність, скарб; обр. талант (1) 黄金与珠玉。泛指珍宝。; 2) 贵重、珍视。; 3) 比喻才德) (国语辞典).

7. 富贵 — вказує на наявність грошей і статусу (指有钱又有地位)
8. 阔绰 – жити розкішно, вишукано (生活奢侈, 讲究排场) (国语辞典).
9. 财产 – вказує на володіння грошима, нерухомістю, землею та іншими матеріальними багатствами (生活奢侈, 讲究排场) (国语辞典).
10. 富裕 – гроші в достатку (钱财充足) (国语辞典);; економіка в достатку; достаток і багатство (意思是经济宽裕; 充裕丰富) (百度百科).
11. 富足 – достаток матеріальних речей, багатий і заможний (丰富而充足的) (汉典).
12. 宝贝 – дуже цінна і улюблена річ, яку приховують і зберігають (很有价值并当爱物保藏起来的東西) (汉典), цінна річ (贵重的物品) (国语辞典).
13. 珍宝 – перли та інші дорогоцінні камені, вказує на річ, яка має велику цінність (珠玉宝石等, 泛指极有价值的物品) (国语辞典).
14. 财宝 – гроші та дорогоцінності (钱财珍宝) (国语辞典).
15. 有钱 – володіючий грошима (拥有钱财), достаток, володіння грошима (富足, 有钱财) (国语辞典).

Отже, при аналізі синонімів можна виявити наступні загальні семи — цінність, багатство, наявність грошей, матеріальні багатства, скарби, розкіш. За допомогою аналізу антонімів ми можемо зрозуміти характеристики концепту, які виражені у протиставленні. Проаналізувавши словникові статті антонімів лексеми 财富, були виявлені наступні ознаки понятійної складової даного концепту:

1. 贫苦 — бідність і злидні, відсутність найнеобхідніших речей (贫穷困苦; 缺乏生活必需品) (汉典).

2. 贫乏 — нестача ресурсів через бідність (因贫穷而物资匮乏) (国语辞典), бідний; нестача чогось, не в достатку (1) 贫穷; 2) 欠缺; 不丰富) (文学网汉语词典).

3. 赤贫 — бідний, не мати нічого, бути в крайній бідності (穷得一无所有, 极其贫穷) (新华词典); без копійки в кишені, бідний настільки, що нічого немає (一贫如洗, 穷得什么都没有) (国语辞典).

4. 贫困 — бідне та складне життя (生活贫穷而困难的) (汉典); бідність та складні умови (贫苦而景况困难) (国语辞典).

5. 贫贱 — бідність та відсутність соціального становища (穷困又没有社会地位) (汉典); бідне та низьке становище (贫苦而身分低微) (国语辞典).

6. 贫穷 — відсутність матеріального майна; відсутність достатку в сім'ї; відсутність грошей (缺乏物质财产的状态; 家境穷, 没有什么钱财) (汉典); перебувати в складному становищі, потребувати; нестача майна; приходити в занепад (贫苦困厄。谓缺少财物, 困顿不顺) (文学网汉语词).

7. 拮据 — метафорично використовується для опису економічної бідності (後比喻经济窘迫) (汉典); бути в злиднях, головним чином щодо матеріальних труднощів (境况窘迫, 尤指经济困难而言) (国语辞典).

8. 清贫 — жити важко і бідно (生活清寒贫苦) (汉典); бідний, але не зрадивший своїх принципів (穷苦而不失节) (国语辞典).

9. 穷乏 — немає ні грошей, ні їжі, бідність (缺少衣食, 穷苦) (汉典); бідність та відчуження (贫穷、匮乏) (国语辞典).

10. 穷困 — проблема з засобами для існування або перебування в складному становищі (生计窘迫或境遇艰难) (国语辞典); бідність та труднощі в житті (生活贫穷困难) (汉典).

Загальні характеристики — нестача, відсутність фінансів, матеріальні труднощі, жити бідно, бути в складному становищі, нужда.

Отже, поняттєва складова концепту «багатство» (财富) включає в собі наступні ознаки:

- Цінність;
- Багатство;
- Наявність грошей;
- Матеріальні багатства;
- Скарби;
- Розкіш;
- Достаток;
- Матеріальне благополуччя;
- Багате життя.

2.2. Дослідження одиниць фразеологічного рівня, що формують асоціативно-семантичне поле концепту багатство у сучасній китайській мові

Ціннісна складова концепту є його основним аспектом, саме за допомогою аналізу цієї частини концепту можна зрозуміти всі значення, закладені в ньому. Важливою складовою дослідження ціннісної складової концепту є аналіз фразеологічних одиниць. Завдяки проведеному аналізу фразеологізмів, нам вдалося виявити ціннісні ознаки концепту «багатство» (财富). У «Лінгвістичному енциклопедичному словнику» приділяється особлива увага зафіксованій стійкості фразеологізму, що є однією з його основних особливостей, які дозволяють відрізнити його від інших мовних одиниць (Лінгвістичний енциклопедичний словник, 1990).

Для аналізу методом суцільної вибірки було відібрано 107 прислів'їв та приказок, а також 78 ідіоматичних виразів, що містять лексему 财富, її складові, в яких ідея багатства представлена імпліцитно або за допомогою синонімічних і

антонімічних лексем. Варто зазначити, що ціннісна складова концепту «багатство» має тісний зв'язок з концептом «бідність», оскільки ці поняття є антонімічними. При аналізі фразеологічних одиниць дуже часто зустрічається протиставлення 有钱 - 无钱 (має гроші/не має гроші), 富人 - 穷人 (багач - бідняк).

У розглянутих прислів'ях та ідіоматичних висловах в 22 представлена ідея «багатство це влада, вплив, засіб досягнення мети», в 13 з них ідею багатства репрезентовано лексемами 钱 або 有钱, що підкреслює саме грошову складову багатства. 有钱一条龙, 无钱一条虫. При грошах — дракон, без копійки в кишені — хробак. Тут протиставляється дракон і хробак, дракон (龙) позначає успішну і видатну людину, тоді як хробак (虫) уособлює бідняка. З чого випливає, що матеріальне багатство — ключ до досягнення мети, засіб, за допомогою якого можна досягти всього і керувати всім.

У китайській культурі прийнято використовувати ідіоматичні вислови як побажання благополуччя. Саме в побажаннях і привітаннях можна простежити, які цінності є ключовими для певної лінгвокультури. Серед обраних для аналізу було виявлено 9 ідіоматичних висловів, в яких представлені побажання багатства: 财源广进 (бажаю вам багатства!), 恭喜发财 (бажаю вам великого багатства!), 添丁发财 (нехай ваша родина багатіє і процвітає!), 财源茂盛 (приваблювати багатство і володіти скарбами), 富贵显荣 (багатства і слави!), 财运亨通 (приваблювати багатство і володіти скарбами), 招财进宝 (приваблювати багатство і володіти скарбами), 财星高照 (нехай бог багатства вас оберігає!), 丁财两旺 (багато багатства і синів!).

У переважній більшості (у 6 з 9) виразів «багатство» використовується лексема 财 (майно, стан, гроші, фінанси), це підтверджує факт, що для представників китайської лінгвокультури матеріальне багатство, яке виражено грошима або майном, займає важливе місце в системі цінностей. Варто відзначити, що для китайців важливу роль грає те, як було нажите матеріальне багатство. Якщо людина отримала багатство хитрощами або нечесною працею, то таке багатство не одобрюється. 临财

不苟得，临难不苟冤。(маючи справу з казною — не наживайся, маючи справу з труднощами — уникай несправедливості). 清洁是健康的基础，劳动是财富的基础。(Чистота — запорука здоров'я, наполеглива праця — запорука багатства). 诚实的损失是更好的比不公正的收入。(Чесний збиток кращий за нечесний дохід). 美名胜于财富。(Добре ім'я краще за багатство). 横财就手 (Нечесно нажите багатство). 仗义疏财 (бути справедливим і безкорисним (про посадову особу)). 富贵不能淫 (не спокушайся ні багатством, ні почестями; непідкупний).

Незважаючи на те, що китайці часто прагнуть нескінченного багатства та процвітання, потрібно бути розумним і бережливим, знати міру і не вимагати більшого. 节俭本身就是一宗财产. (бережливість і є багатство, перевага). 财主有良心, 河水向上流. (багата людина з совістю, наче ріка, що прагне до вершини). 比囤积金, 更好地积累的粮食. (збирай не золото, а зерно). 穷家富路 (вдома будь бідний (бережливим), а в дорозі – (багатий). 一钱不落虚空地 (гроші з неба не падають). 富在知足 (бути багатим — знати міру). 知足者富 (той, хто знає міру — багатий). Тут можна прослідкувати вплив конфуціанського вчення — благородний чоловік повинен бути економним і стриманим.

У 8 прислів'ях застерігається що багатство може бути і злом, яке тільки отрує людину, тому потрібно бути обережним. Наприклад, 白酒红人面, 黄金黑人心. Від галянової горілки зарум'яніє обличчя, від золота потемніє душа. Тут використовується подвійне протиставлення: зовнішніх змін (обличчя / душа) і внутрішніх (жовтий колір, що відображає золото, і чорний, що символізує занепад душі).

Простежується ідея осуду захоплення багатством і жадібністю. У 6 фразеологічних одиницях висміюються прагнення людей присвятити своє життя гонитвою за багатством, а також жадність и скупість. 一钱如命 (кожна копійка як життя). 要钱不要命, 抱了元宝去跳井. (бажати грошей, а не життя, готовий за

монетою кинутися в колодязь). *财迷心窍* (помішаний на грошах) *视财如命* (ставитися до грошей як до свого життя).

Проте слід звернути увагу, що для китайців багатство несе не лише матеріальний характер. У деяких приказках багатство виступає як «健康» (здоров'я). Наприклад, *健康的身体就是财富* (здоров'я — найбільше багатство). Тут багатство прирівнюється до здоров'я, тоді як у іншій приказці підкреслюється важливість здоров'я в порівнянні з багатством: *健康胜于财富* (здоров'я важливіше, ніж багатство). Також зазначається неможливість існування багатства та здоров'я разом: *选择了财富, 可能就要放弃健康* (обравши багатство, можливо доведеться відмовитися від здоров'я). *健康的丧失比财富的损失更为重要* (краще втратити здоров'я, ніж втратити багатство).

Через приказки можна побачити, що для китайського народу «час» має велику цінність, оскільки (时间) також входить до поля даного концепту: *时间是黄金, 但任何黄金你会不会买的时候* (час — це золото, але ні за яке золото ти його не купиш). *时间就是金钱* (час — це гроші). *一寸光阴一寸金, 寸金难买寸光阴* (час можна обміняти на гроші, але за гроші не можна купити час).

Варто також зазначити, що однією з найпоширеніших цінностей є «освіта» (так само, як і «книги», «знання», «наука», «талант»). Згідно з вченням Конфуція, культура та освіта є найважливішими характеристиками достойної людини, тому «сина краще навчити, ніж передати скриню з золотом» (*最好是教育儿子, 不让他一个盒子的黄金*). Ця ідея відображається й у інших фразеологізмах: «жага до знань може примножити багатство» (*知识可羨, 胜于财富*), «багатство та успіх приховані в таланті, а не у майні» (*富贵藏在才能里, 不在财产中*), «шляхом навчання можна досягнути великих статків» (*书中自有黄金屋*), «знання рівнозначні п'яти возам, володіти великим обсягом знань» (*学富五车*), «навчання і є багатство» (*多闻为富*).

Отже, ціннісними характеристиками концепту «багатство» (财富) є:

- Економність;
- Почуття міри;
- Вплив;
- Влада;
- Майно;
- Здоров'я;
- Час;
- Знання;
- Освіта.

2.3 Аналіз вживання чен'юй, що відносяться до концепту «багатство» у китайській мові.

У цьому розділі ми проведемо детальний аналіз 成语, що містять концепт багатства, з метою розуміння семантики та контексту, в якому вони вживаються. Виокремлення основних 成语 допоможе зосередитись на найбільш значущих фразах та визначити їх роль в китайській лінгвокультурі. Аналіз семантики та вживання цих 成语 у різних контекстах дозволить краще зрозуміти, як китайці сприймають та використовують концепт багатства в мові.

Перша група 成语, що містять концепт багатства, розглядає багатство як матеріальний ресурс. В цій групі 成语 на перший план виходять матеріальні речі, які вважаються джерелом багатства та процвітання. Такі 成语 використовуються для вираження метафоричних та символічних значень багатства.

Наприклад, 成语 富可敌国 (fù kě dí guó) перекладається як «багатство може зрівнятися з країною». Цей 成语 використовується для опису людей, які живуть настільки багато, що можуть використовувати його, як засіб впливу на суспільство. Це може бути не тільки фінансове багатство, але й інші матеріальні ресурси, такі як земля, нерухомість та інші.

Наступний 成语, що містить концепт багатства як матеріальних ресурсів — 富甲一方 (fù jiǎ yī fāng), що перекладається як «бути найбагатшим у країні». Ця 成语 описує людей, які є найбагатшими у своїй країні, та використовується для вираження величезного багатства та впливу на суспільство.

Друга група 成语, що містять концепт багатства, розглядає багатство як успіх та досягнення. В цій групі 成语 багатство відображається як результат наполегливої праці, успіху та досягнень у різних сферах життя. Наприклад, 成语 一夜暴富 (yī yè bào fù) описує ту ситуацію, коли людина раптово стає дуже багатогою за короткий проміжок часу. Це може статися, наприклад, якщо людина виграє в лотерею або успішно інвестує гроші. Однак, таке багатство часто не приносить довготривалого задоволення та стабільності, тому що воно набувається без зусиль.

Другий приклад — 成语 「兢兢业业」 (jīng jīng yè yè), що описує наполегливу працю і зосередженість на своїй роботі, щоб досягти успіху і багатства. Це вказує на те, що багатство можна досягти тільки за умови наполегливої роботи і зосередженості на досягненні поставлених цілей.

Третій приклад — 成语 「功成名就」 (gōng chéng míng jiù) — описує досягнення успіху та визнання у своїй сфері діяльності, що призводить до багатства. Цей 成语 вказує на те, що успіх і багатство можна досягти, якщо використовувати свої здібності і працювати над досягненням своїх цілей.

У цій групі 成语 багатство відображається як результат трудових досягнень та успіху, що досягається завдяки наполегливій праці та використанню своїх здібностей.

Використання таких 成语 допомагає висловити ідею, що багатство — це не просто рівень майнового благополуччя, а результат трудових досягнень та успіху в різних сферах діяльності.

Третя група 成语, що містять концепт багатства, описує багатство не як матеріальний ресурс чи успіх, а як моральну та етичну якість людини. Ці 成语 допомагають відобразити важливість моральності, етики та духовності в житті людини.

Наприклад, 成语 «博学多才» (bó xué duō cái) описує людину, яка має багатий багаж знань та різноманітні таланти. 成语 «德高望重» (dé gāo wàng zhòng) вказує на людину з високою моральною репутацією та авторитетом у суспільстві.

Інший приклад — 成语 «诚实守信» (chéng shí shǒu xìn), що перекладається як «бути чесним та дотримуватись обіцянок». Ця фраза підкреслює важливість чесності та відповідальності в житті, і нагадує людям, що ці моральні якості можуть принести багатство не тільки у фінансовому сенсі, а й у формі поваги, довіри та взаєморозуміння.

Ще один з прикладів 成语, що містять концепт багатства в контексті моральних та етичних якостей людини, — «以德服人» (yǐ dé fú rén). Дослівно це означає «за допомогою моральних якостей підкорювати людей». Цей 成语 відображає ідею того, що багатство відноситься не лише до матеріальних благ, а також до внутрішніх моральних та етичних якостей людини, таких як чесність, порядність, терплячість та доброта.

Цей 成语 може бути використаний у ситуаціях, коли людина прагне вплинути на інших за допомогою моральних якостей, а не лише матеріального багатства чи влади. Наприклад, у бізнес—середовищі можна застосовувати цей 成语, коли людина намагається отримати довіру та повагу інших своєю поведінкою та моральними якостями, а не просто своїми фінансовими можливостями.

Четверта група 成语, що містять концепт багатства, включає ті, що розглядають багатство як перешкоду або навіть причину незгод та конфліктів.

Ця група 成语 передає ідею того, що багатство може мати негативний вплив на людину та суспільство, і може призвести до недоліків, проблем та конфліктів.

Одним з прикладів цієї групи є 成语 «财迷心窍» (cái mí xīn qiào), що буквально означає «серце багатшої людини зайняте лише грошима». Ця 成语 передає ідею того, що жага до багатства може засліпити людину та зробити її неспроможною відрізнити добро від зла та дотримуватися морально—етичної поведінки.

Іншим прикладом є 成语 «富不过三代» (fù bù guò sān dài), що буквально означає «багатство не переживе трьох поколінь». Ця 成语 передає ідею того, що багатство може бути тимчасовим та нестабільним, та якщо не дотримуватись морально — етичних цінностей, то воно може швидко зникнути.

Третій приклад 成语, який можна віднести до четвертої групи, є «贪小失大» (tān xiǎo shī dà), що буквально означає «жадібність до малого приводить до втрати більшого». Ця фраза підкреслює негативний вплив жадібності на наші статки та доходи.

Висновки до розділу 2

У цьому розділі ми розглянули «багатство» як культурний та соціальний феномен у Китаї. У стародавньому Китаї багатство було невіддільне від знатності, і лише маючи шляхетне походження можна було вести благополучне життя. Багатство одна із ключових умов задля досягнення людиною щастя. У релігійно — філософських навчаннях «багатство» не є основним у житті людини, тому не варто за ним гнатися, а моральні якості та чеснота, навпаки, шануються.

За підсумками структурної моделі, запропонованої В.І. Карасиком, ми описали репрезентацію концепту «багатство» (财富) у китайській лінгвокультурі, розглянувши всі мовні засоби, що об'єктивують цей концепт.

Для формування поняттєвої складової концепту, було проаналізовано лексичні одиниці китайської мови, що репрезентують цей концепт. До цих одиниць відносяться саме ім'я концепту, синоніми та антоніми.

Для дослідження асоціативно-семантичного поля, що являє ціннісну складову концепту багатство у сучасній китайській мові нами було проаналізовано фразеологічні одиниці.

Шляхом аналізу на матеріалі чен'юй ми сформували образну складову та дійшли до висновку, що образ багатства в китайській культурі може мати як позитивні так і негативні відтінки в залежності від умов його здобуття та цілей його користування.

У ході аналізу концепту «багатство» (财富) у китайській лінгвокультурі вдалося виділити кілька домінуючих сем – гроші, матеріальні цінності. Також метод концептуального аналізу дозволив включити до поля концепту «багатство» інші значення, що знаходяться на периферії.

До ознак концепту «багатство» (财富) у китайській лінгвокультурі відносяться: цінність, достаток, наявність грошей, матеріальні багатства, скарби, розкіш, достаток, матеріальне благополуччя, багате життя, ощадливість, почуття міри, вплив, майно, здоров'я, час, знання, освіта, старанна робота, старанна навчання, громадський внесок, духовність, підприємство, можливості, дружба, сім'я, кохання.

Таке розмаїття мовних засобів, яке репрезентує концепт «багатство», пояснюється складністю цього поняття та широким спектром сфер його використання, а також кількістю дефініцій, які можуть запропонувати тлумачні словники, та різноманітним інтерпретаціям, представлених у фразеологічних одиницях.

В результаті нашого дослідження ми з'ясували, що концепт «багатство» у китайській лінгвокультурі не статичний, він змінюється під впливом ситуації у країні та світі. Концепт розвивається і згодом у його семантичне поле включаються нові значення.

ВИСНОВКИ

Мова і культура знаходяться в діалектичній єдності, вони залежать один від одного і взаємодіють між собою, залишаючись при цьому автономними системами. Мова містить у собі національні особливості, і за допомогою механізму, в якості мови, людина освоює галузь знань, але в той же час культура репрезентована в тексті, а значить вона включена в мову.

У сучасній науці немає єдиного визначення поняття «концепт». Однак у рамках даної курвої роботи ми розглядаємо концепт як одиницю лінгвокультурології, яка є складною наукою, що визначає культуру.

Концепт є основним поняттям лінгвокультурології, що представляє собою ментальну одиницю, що відображає цінності, уявлення та ідеї, які існують у суспільстві. Важливим моментом є розуміння того, що концепт не є простою сукупністю слів, а має понятійну, ціннісну та образну складові.

Концепти мають велике значення у мові, оскільки вони відображають ментальні моделі, які утворюють суспільство та його культуру. У лінгвокультурологічному підході концепти розглядаються як культурні уявлення, які мають відображення у мові та текстах.

Кожна мова має свій спосіб концептуалізації дійсності, а отже, свою особливу мовну картину світу. У роботі ми спиралися на структуру лінгвокультурного концепту, яка включає понятійну, ціннісну і образну складові.

Метою цієї роботи було вивчення лінгвокультурологічного аспекту концепту «багатство» та його функціонування у культурному полі носіїв китайської мови.

Основним методом дослідження концепту «багатство» (财富) став метод концептуального аналізу, що складається з трьох етапів:

1. Аналіз словникових дефініцій ядра концепту «багатство» (财富), аналіз словникових дефініцій синонімів та антонімів для опису понятійної складової концепту;

2. Дослідження одиниць фразеологічного рівня, з якого була виявлена ціннісна складова концепту «багатство» (财富);

3. Дослідження образної складової на матеріалі фразеологізмів чен'юй;

За допомогою останнього методу було виявлено такі характеристики концепту «багатство» (财富) у китайській лінгвокультурі: цінність, достаток, наявність грошей, матеріальні багатства, скарби, розкіш, достаток, матеріальне благополуччя, багате життя, ощадливість, почуття міри, вплив, влада, майно, здоров'я, час, знання, освіта, старанна робота, старанна навчання, духовність, дружба, сім'я, кохання.

Варто зазначити, що завдяки активному розвитку китайського суспільства та зміцнення міжнародних позицій КНР, а також економічному прогресу розуміння концепту «багатство» (财富) зазнає змін, вбираючи нові семи і ознаки.

Ця робота дозволяє дати більш повне уявлення про концепт «багатство» (财富) у китайській лінгвокультурі, а також дозволяє зробити акцент на тісному взаємозв'язку мови та культури. Разом з цим наше дослідження є перспективним, оскільки його матеріали можуть бути використані для подальшого вивчення концепту «багатство» (财富) у китайській лінгвокультурі через залучення матеріалів інших мов.

论文摘要

本论文探讨了在中国语言文化背景下，“财富”这一概念的语言文化学方面。本论文的研究对象是中国语言中“财富”这一概念的语言文化学方面。研究目的是基于概念分析的方法，研究“财富”这一概念在中国语言使用者的文化领域中的含义和功能。本论文旨在揭示中国语言中“财富”这一概念的语言文化学特点，特别是对其概念、价值和象征组成部分的研究。

语言和文化是辩证统一的，因此语言包含民族特点，文化则体现在文本中，包括语言。概念是语言文化学的基本概念，反映了社会中存在的思维模式、价值观念和思想等。本文采用概念分析方法，由三个阶段（词典定义分析、短语和象征组成部分研究）组成，研究了“财富”这一概念。发现了“财富”这一概念在中国语言文化中的以下特征：价值、富足、拥有金钱、物质财富、珍宝、奢华、富裕、物质幸福、富足的生活、节俭、节制、影响力、权力、财产、健康、时间、知识、教育、努力工作、刻苦学习、精神、友谊、家庭、爱情。研究表明，“财富”这一概念在中国语言中具有其概念、价值和象征组成部分，反映了中国人民对于财富的文化认知。通过这种方法，发现了“财富”这一概。研究结果对于学习中国语言和文化，以及与中国语言使用者进行跨文化交流具有重要意义。

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Aristotel. (350 до н.е.). Categories. У *Organon*.
2. Aristotel. (350 BCE). Metaphysics. У *Organon*.
3. Descartes. (1641). Meditations on first philosophy.
4. Duranti, A. (1997). Linguistic anthropology. Cambridge University Press.
5. Gibbs, R. (1992). What do idioms really mean? *Journal of Memory and Language*, 485–506.
6. Hasan, R. (б. д.). Communication as an analytic language for researching multimodal communication. in C. Jewitt. У *The routledge handbook of multimodal analysis* (с. 485–506). Routledge.
7. Jakobson, R. (1960). Closing statement: *Linguistics and poetics*. In T. A. Sebeok (Ed.), *Style in Language* (с. 350-377). MIT Press.
8. Jakobson, R. (1971). *Shifters, verbal categories, and the Russian verb*. In R. Jakobson, *Selected Writings*, Vol. 2 (с. 130-147). Mouton.
9. Kripke, S. (1972). *Naming and necessity*.
10. Lakoff, G. (1980). *Metaphors we live by*. University of Chicago Press.
11. Lakoff, G. (1987). *Women, fire, and dangerous things: What categories reveal about the mind*. University of Chicago Press.
12. Ledeboer, E. (1976). Conceptual systems and semantic fields. In P. J. Hopper (Ed.), *Studies in descriptive and historical linguistics: Festschrift for Winfred P. Lehmann* (с. 57-82). John Benjamins Publishing.
13. Lennihan, J. (1993). *Conceptual metaphor in everyday language and thought*.
14. Litiaga, V. (2013). *The concept in the paradigm of contemporary linguistic research*. Bulletin of Taras Shevchenko National University of Kyiv.
15. Locke, J. (1690). *An essay concerning human understanding*.
16. Reddy, M. J. (1979). The conduit metaphor: A case of frame conflict in our language about language. In A. Ortony (Ed.), *Metaphor and thought* (с. 164-201). Cambridge University Press.

17. Rosch, E. (1975). *Cognitive representations of semantic categories*. *Journal of Experimental Psychology: General* (c.104(3), 192-233).
18. Sapir, E. (1921). *Language: An Introduction to the Study of Speech*.
19. Steen, G., Dorst, A., Herrmann, J. B., Kaal, A. A., Krennmayr, T., & Pasma, T. (2010). *A method for linguistic metaphor identification: From MIP to MIPVU*. John Benjamins Publishing Company.
20. Taylor, J. R. (2003). *Linguistic categorization: Prototypes in linguistic theory*. Oxford University Press.
21. Whorf, B. L. (1956). *Language, thought, and reality: selected writings of Benjamin Lee Whorf*. MIT Press.
22. Yan, L. (2010). *Establishing a modern concept of wealth and promoting sustainable social development in China*. *Journal of sustainable development*, Citeseer.
23. Zdic 汉典. (2023). Відновлено з <http://www.zdic.net/>
24. 百度百科. (б. д.). <https://baike.baidu.com/>.
25. 文學網漢語詞典. (2023). Відновлено з <http://cd.hwxnet.com/>
26. 新华词. (2023). Відновлено з <http://xh.5156edu.com/html3/2070.html>
27. 漢字圖解字典。上海：東方出版中心。(2008).
28. 漢語大辭典. (2023). Відновлено з <http://www.hydc.com/cy/chengyu/cy00285.htm>
29. 細說漢字。九州出版社。(2005).
30. 汉字图解字典。上海：东方出版中心。(2008).
31. 說文解字。(2001).
32. 1700 对近义词语用法对比。北京：北京语言大学出版社。(2009).